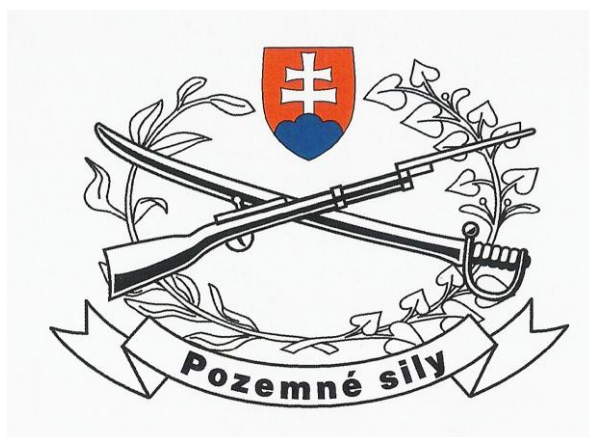

VELITEĽSTVO POZEMNÝCH SÍL OZBROJENÝCH SÍL SLOVENSKEJ REPUBLIKY

SPG-3-8/Oper

Neutajované

SLUŽOBNÁ POMÔCKA

ORGANIZÁCIA MIEST VELENIA

(brigáda, prápor)

Trenčín 2007

VELITEĽSTVO POZEMNÝCH SÍL OZBROJENÝCH SÍL SLOVENSKEJ REPUBLIKY

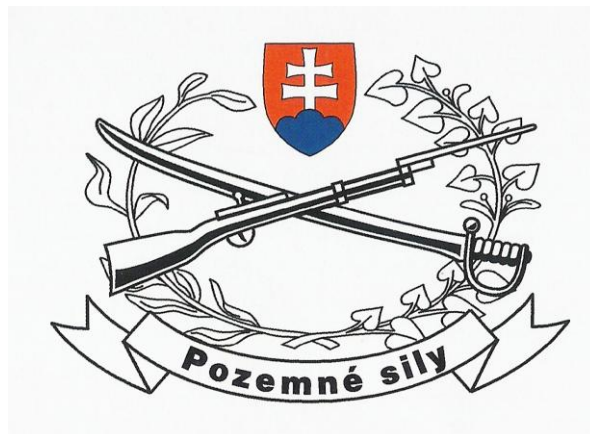
SPG-3-8 /Oper

Neutajované

Schvaľujem:

Veliteľ pozemných síl OS SR
generálmajor **Ing. Milan MAXIM**
v zastúpení
brigádny generál **Ing. Ján SALAGANIČ**

Trenčín . marca 2007

SLUŽOBNÁ POMÔCKA

ORGANIZÁCIA MIEST VELENIA

(brigáda, prápor)

Trenčín 2007

ÚVOD

(1) Velenie je proces, pomocou ktorého veliteľ presadzuje svoju vôľu a vyjadruje svoje zámery podriadeným. Zahŕňa právomoc a zodpovednosť za nasadenie síl na splnenie úloh. Súčasťou velenia je proces, prostredníctvom ktorého veliteľ dospieva k rozhodnutiu a presadzuje svoju vôľu voči podriadeným.

(2) Riadenie je proces, pomocou ktorého veliteľ za pomoci štábu organizuje, riadi a koordinuje činnosť vlastných a pridelených síl, pričom používa stále operačné postupy v spojitosti s vybavením, komunikačnými a informačnými systémami, ktoré má k dispozícii.

(3) Štáby na jednotlivých stupňoch velenia plnia úlohy velenia a riadenia (C2) s cieľom podporovať veliteľa brigády (práporu). Všetky zložky štábu a jeho činnosti a postupy musia spĺňať tri hlavné funkcie:

- a) podporovať veliteľa brigády (práporu),
- b) asistovať podriadeným jednotkám,
- c) informovať podriadených, nadriadeného, pridelené a podporujúce jednotky.

(4) Za týmto účelom sú zriaďované miesta velenia, ktoré sú prostriedkom pre efektívne a nepretržité velenie a riadenie jednotiek počas plánovania a riadenia vojenských operácií.

(5) Táto metodická pomôcka bola spracovaná na základe potreby zjednotenia postupov pri rozmiestňovaní, budovaní miest velenia a činnosti na nich v poľných podmienkach pri vedení vojenských operácií mechanizovanou brigádou a práporom. Slúži k zjednoteniu činnosti pri rozvíjaní miest velenia na taktickom stupni velenia pri plánovaní a vedení vojenských operácií. Zásady a jednotlivé časti pomôcky je potrebné používať podľa konkrétnej situácie. Pomôcka vychádza z návrhov taktických doktrín pozemných síl ozbrojených síl Slovenskej republiky SPJ-30-2/Všeob - Vedenie vojenských operácií mechanizovanou brigádou, SPG-3-14/Všeob - Vedenie vojenských operácií práporom ako aj z dostupných informácií z poľných manuálov pozemných síl USA.

Čl. 1

Organizácia miest velenia

(1) K veleniu jednotkám sa pri plánovaní a v priebehu riadenia boja vytvára sústava miest velenia. Miesta velenia sa zaujímajú a budujú pred začatím boja a rozmiestňujú sa mimo predpokladaný hlavný smer útoku nepriateľa. V mechanizovanej brigáde (práporu) pozemných síl sa zriaďuje a obsadzuje (príloha 1,2):

- a) hlavné miesto velenia (HMOV – MAIN CP),
- b) záložné miesto velenia (ZMOV – REAR CP).

Pre potreby riadenia rozhodujúcich fáz boja vo všetkých druhoch vojenských operácií sa vyčleňuje z HMOV taktické miesto velenia (TMV – TAC CP).

(2) Veliteľ brigády (práporu) velí spravidla z hlavného miesta velenia. Pri riadení rozhodujúcich fáz boja vo všetkých druhoch vojenských operácií môže veliteľ (prípadne jeho zástupca) veliť zo svojho TMV.

Čl. 2

Hlavné miesto velenia

(1) Hlavné miesto velenia – má širokú a multi-spektrálnu funkciu počas plánovania a riadenia vojenských operácií. Riadi a kontroluje ničenie nepriateľa v hĺbke, ale aj množstvo ďalších činností, ako sú celkové riadenie a koordinácia vojenských operácií v priestore operácie brigády/práporu, zabezpečenie zdrojov potrebných na splnenie úloh vojenskej operácie, či plánovanie budúcich vojenských operácií. HMOV plní rozhodujúcu funkciu ako synchronizačný bod celého bojiska. V prípade, že TMV nie je vytvorené, plní úlohy riadenia vojenských operácií na prednom okraji.

(2) Zvyčajne sa HMOV rozmiestňuje za jednotkami prvého sledu. Podľa vývoja situácie sa HMOV premiestňuje tak, aby nedošlo k narušeniu systému velenia a riadenia. Po dobu premiestňovania zvyčajne preberá riadenie vojenskej operácie ZMOV.

(3) Hlavné miesto velenia plní tieto úlohy:

- a) plánuje vojenské operácie a nastavujúce vojenské operácie,
- b) riadi boj,
- c) koordinuje ničenie nepriateľa v hĺbke,
- d) riadi plánované útoky do hĺbky,
- e) monitoruje boj vlastných jednotiek a jednotiek nepriateľa,
- f) synchronizuje činnosť pridelených a podporujúcich jednotiek,
- g) zabezpečuje spojenie a informačný tok s podriadenými a nadriadeným veliteľstvom,
- h) udržiava súčinnosť so susednými jednotkami,
- i) pomáha pri riešení úloh veliteľovi brigády (práporu) v dobe keď riadi boj z taktického miesta velenia,
- j) preberá velenie a riadenie vojenskej operácie v prípade zničenia (alebo keď nie je nasadené) taktického miesta velenia.

(4) Hlavné miesto velenia pri riadení vojenskej operácie tvorí (príloha 7,8):

- a) osobná skupina pre zabezpečenie činnosti veliteľa,
- b) zložka pre plánovanie a riadenie operácií (G3/S3), ktorá je základnou zložkou pre plánovanie a riadenie vojenských operácií (TOC – Tactical Operation Centre),
- c) spravodajská zložka G2/S2,
- d) zložka bezpečnosti, ochrany informácií a komunikačných a informačných systémov G6/S6,
- e) jednotky bojovej podpory a bojového zabezpečenia,
- f) spojovacie jednotky, ktoré vytvárajú a udržiavajú spojenie.

(5) Za organizáciu činnosti na hlavnom mieste velenia zodpovedá náčelník štábu, pričom sa riadi pokynmi a požiadavkami veliteľa. Počas plánovania vojenských operácií v dobe, kedy neprebiehajú žiadne operácie (napr. vo fáze plánovania operácie pred nasadením) môžu byť zloženie a organizácia činnosti štábu usporiadané podľa rozhodnutia náčelníka štábu, prípadne veliteľa (príloha 5 a 6). Na plánovaní vojenských operácií sa zvyčajne podieľajú aj velitelia (styční dôstojníci) podriadených a pridelených jednotiek podľa rozhodnutia veliteľa, prípadne požiadaviek NŠ. V prípade potreby sa môžu určovať aj smeroví dôstojníci, ktorých úlohou je udržiavať informačný tok s určenou jednotkou a pomáhať pri koordinácii činnosti tejto jednotky.

Čl. 3

Záložné miesto velenia

(1) Záložné miesto velenia (ďalej len „ZMV“) – sa sústreďuje na činnosti vo vlastnom tyle. Jeho hlavnou úlohou je zabezpečenie udržateľnosti vojenskej operácie (doplňovanie personálu a materiálu), prepravy a zásobovanie, ochrana a manažment presunov v tylovom priestore. Zvyčajne je rozmiestnené v priestore práporu logistickej podpory (roty podpory velenia). V otázkach obrany a ochrany sa ZMV podriaďuje, resp. prispôbuje veliteľovi prlogp.

(2) V prípade vyradenia, alebo presunu HMV je schopné prevziať riadenie vojenských operácií do doby vytvorenia/obnovenia HMV, resp. do doby vystriedania jednotky z boja. Z tohto dôvodu udržiava spoľahlivé spojenie s HMV a je schopné nadviazať spojenie s miestami velenia nadriadeného štábu, podriadených jednotiek, spolupôsobiacich jednotiek a susedmi. ZMV neustále monitoruje priebeh vojenskej operácie a získané informácie o situácii, vydaných rozkazoch (nariadeniach), zámeroch a rozhodnutiach veliteľa distribuuje svojim príslušníkom.

(3) ZMV sa vytvára súčasne s hlavným miestom velenia. Spravidla činnosť na ňom riadi zástupca veliteľa brigády/práporu. V prípade, že ZV plní iné úlohy určené veliteľom, riadi činnosť na ZMV náčelník G4/S4. Obranu a ochranu ZMV, ako aj jeho logistickú podporu zabezpečuje prápor logistickej podpory brigády (v prápore zásobovacia čata, prípadne jednotky rozmiestnené v tylovom priestore). V prípade potreby môže byť posilnený časťou síl od bojových jednotiek podľa rozhodnutia veliteľa. ZMV sa premiestňuje iba v nevyhnutných prípadoch, napríklad pri bezprostrednom ohrození, zamorení, alebo v prípade že to vyplýva z taktickej situácie (napr. počas útoku, alebo premiestnení jednotky do iného priestoru zodpovednosti). Pri zaujatí záložného miesta velenia veliteľom sa toto stáva hlavným miestom velenia.

(4) Záložné miesto velenia plní tieto úlohy:

- a) zabezpečuje a logisticky podporuje vojenskú operáciu (vrátane doplňovania personálu),
- b) koordinuje a riadi činnosť v tylovom priestore,
- c) riadi presuny a zásobovanie, organizuje ochranu zásobovacích konvojov,
- d) spracováva a predpokladá logistické požiadavky,
- e) detailne rozpracováva a plánuje logistickú podporu, ktorú potom zabezpečuje,
- f) slúži ako vstupná brána pre ďalšie jednotky, ktoré vstupujú do priestoru zodpovednosti brigády(práporu).

(5) Záložné miesto velenia pri riadení vojenskej operácie tvorí (príloha 7,8):

- a) logistická zložka G4/S4, v ktorej je začlenená aj zdravotnícke služba,
- b) personálna zložka G1/S1,
- c) duchovná služba,
- d) finančná služba,
- e) záloha HMOV (vyčlenený zástupca z G2, G3 a G6) – pre prípad, že prevezme úlohu riadenia operácie, časť jednotiek bojovej podpory a bojového zabezpečenia,
- f) spojovací uzol.

Vzťahy velenia a podpory sú uvedené v prílohe 11.

Čl. 4

Taktické miesto velenia

(1) Taktické miesto velenia (TMV) – vyčleňuje sa z hlavného miesta velenia ako dočasný prvok pre riadenie rozhodujúcich fáz boja (napríklad zasadenie zálohy, prekonávanie vodnej prekážky, prekonávanie vlastných jednotiek smerom dopredu/dozadu, zasadenie jednotiek a pod.). Je zložený z potrebného počtu príslušníkov štábu, ktorí tvoria integrovaný celok schopný riadiť boj. Zvyčajne sú jeho súčasťou dôstojník G3/S3, palebný koordinátor, predsunutý letecký navádzač (FAC) a príslušník G2/S2). Ďalšie posilnenie TMV závisí od rozhodnutia veliteľa a od potrieb vyplývajúcich zo situácie. Zvyčajne z neho velí veliteľ brigády (práporu).

(2) Zloženie TMV je vyslovene podmienené situáciou (mission depended). Je umiestnené podľa situácie vpredu, k uľahčeniu riadenia medzi podriadenými veliteľmi a hlavným miestom velenia. Na riadenie boja môže byť plánované jedno, alebo viac priestorov pre jeho zaujatie, podľa vývoja situácie. Väčšinou slúži pre bezprostredné riadenie boja cez deň. V noci sa jeho príslušníci vracajú na hlavné miesto velenia. TMV je malé, mobilné a vybavené dostatočným spojením pre riadenie vojenskej operácie. Presúva sa často a v závislosti od vývoja situácie a potrieb riadenia vojenskej operácie. Počas celej doby svojej činnosti musí udržiavať neustále spojenie s HMOV a ZMV. Kvôli mobilnosti taktického miesta velenia je hlavným druhom spojenia utajované VKV rádiové spojenie.

(3) Taktické miesto velenia plní tieto úlohy:

- a) riadi dôležité fázy (etapy, alebo čiastkové úlohy) vojenskej operácie,
- b) synchronizuje boj, palebnú podporu a logistickú podporu v prospech boja na prednom okraji,
- c) môže riadiť boj na prednom okraji (v bezprostrednej blízkosti),
- d) poskytuje informácie o priebehu vedenia vojenskej operácie na HMOV,
- e) monitoruje boje v hĺbke nepriateľa a vo vlastnom tyle,
- f) môže plniť funkciu alternatívneho miesta velenia (ak vznikne takáto potreba).

(4) Taktické miesto velenia pri riadení vojenskej operácie tvorí (príloha 7,8):

- a) veliteľ a jeho skupina,
- b) dôstojník G3/S3 (môže byť aj náčelník),
- c) palebný koordinátor (dôstojník palebnej podpory, veliteľ/ZV delostreleckej jednotky, alebo veliteľ roty palebnej podpory),
- d) dôstojníci druhov vojsk, alebo velitelia jednotiek bojovej podpory (žen, PVO, psr a pod.),
- e) príslušník G2/S2,
- f) potrebný počet príslušníkov na zabezpečenie spojenia a prípadnej obrany a ochrany TMV.

Čl. 5

Požiadavky na miesta velenia

(1) Miesta velenia musia spĺňať kritéria schopnosti prežitia (survivability) a efektívnosti (effectiveness). Miesta velenia sú cieľmi vysokej priority (High-priority targets).

Často predstavujú značný zdroj elektronického, tepelného, akustického a vizuálneho vyžarovania ako aj zdroj neustáleho pohybu a aktivity vo dne i v noci, ktorý je pomerne ľahko odhaliteľný. Opatrenia na zníženie týchto prejavov však môžu značne zredukovať bojovú efektívnosť a schopnosť miest velenia plniť svoju úlohu. Z tohto dôvodu musí veliteľ určiť vhodné rozloženie medzi schopnosťou miesta velenia prežiť na bojisku a bojovou efektívnosťou. Z tohto dôvodu pri výbere miesta a prevádzkovaní miest velenia je potrebné prihliadať na tieto faktory:

a) schopnosť prežitia MV:

1. mobilita,
2. jednoduchosť,
3. rozloženie v priestore
4. zdvojenie (zálohovanie)
5. výber polohy
6. zdroje vyžarovania
7. krytie (maskovanie)
8. klamanie
9. ochrana jednotiek a operačná bezpečnosť OPSEC)

b) bojová efektívnosť:

1. jednoduchosť
2. design MV (štruktúra a rozloženie prvkov MV)
3. štandardizácia (rozdelenie úloh)
4. dopredu pripravené plány (napr. premiestnenia)
5. vycvičený personál
6. spojenie (KIS)
7. informácie a systém ich distribúcie
8. automatizácia velenia a riadenia (využívanie automatizovaných systémov velenia a riadenia C2-command and control)

(2) Rozčlenenie veliteľstva brigády (práporu) na jednotlivé miesta velenia, ich zloženie, personálne obsadenie, materiálne a technické vybavenie sa stanovuje už v čase bezpečnosti (mierovej doby). Dôstojníci vyčleňovaní pre prácu na jednotlivé miesta velenia sa musia systematicky pripravovať k plneniu funkčných povinností už v mieri.

(3) K zabezpečeniu nepretržitého velenia sa príslušníci štábu rozdeľujú na jednotlivé miesta velenia. Štáby musia byť stále pripravené k nepretržitej celodennej práci. K tomu sa na miestach velenia vytvárajú minimálne dve bojové zmeny z príslušníkov štábu. Práca sa organizuje na zásadách vzájomnej zastupiteľnosti. Rozvrh služby a odpočinku dôstojníkov v bojových zmenách určí náčelník štábu podľa konkrétnej situácie.

(4) Na jednotlivých miestach velenia, predovšetkým na H MV a Z MV môžu byť niektorí profesionálni vojaci poverení plnením úloh smerových a styčných vojakov. Smeroví vojaci sa určujú pre príslušné prápory s ktorými udržiavajú trvalé spojenie, získavajú a podrobne študujú údaje o situácii v priestoroch ich činnosti, sú hlavnými spracovateľmi varovných rozkazov, formulujú bojové úlohy pre tieto jednotky do rozhodujúcich operačných dokumentov, odovzdávajú rozkazy a nariadenia veliteľa a kontrolujú ich plnenie.

(5) Styční vojaci sú určení k doručovaniu rozkazov a nariadení, k zoznamovaniu veliteľov a štábov podriadených a spolupôsobiacich jednotiek so zmenami situácie, ku kontrole pochopenia a plnenia stanovených úloh, na pomoc vykonávateľom k spresneniu situácie u podriadených jednotiek, ako aj k informovaniu veliteľa a náčelníkov o situácii. V niektorých prípadoch sa vysielajú aj k nadriadeným štábom.

Čl. 6

Rozmiestnenie a vybavenie miest velenia

(1) Priestor pre rozmiestnenie miest velenia v obrane sa volí mimo predpokladaný hlavný smer útoku nepriateľa. Priestor rozmiestnenia miesta velenia musí zabezpečovať utajenie a bezpečnosť. Utajenie sa dosahuje správnou voľbou rozmiestnenia miest velenia, presným organizovaním a dodržiavaním vnútorného režimu, vnútornou a vonkajšou ochranou, dodržiavaním všetkých opatrení pre maskovanie, ochranou utajovaných skutočností, zvlášť so zaobchádzaním a likvidáciou materiálov, vysokou bdelosťou každého jednotlivca a dodržiavaním bezpečnej prevádzky KIS s ohľadom na vedenie elektronického boja nepriateľom. Miesta velenia sa umiestňujú v dostupnom priestore, ktorý je dostatočne veľký pre usporiadanie všetkých potrebných vozidiel tak, aby medzery medzi nimi spĺňali normy na protipožiarne opatrenia, pôda mala pevné podlažie aby v prípade daždivého počasia nedošlo k zapadnutiu vozidiel. Musí mať dostatok ciest, ktoré umožnia rýchle a bezpečné opustenie priestoru a pokiaľ to situácia dovoľuje dostatok prírodných prostriedkov pre maskovanie vozidiel.

(2) Rozmiestnenie musí zabezpečovať spoľahlivé spojenie s podriadenými a spolupôsobiacimi jednotkami, s nadriadeným štábom, susedmi, medzi vlastnými jednotlivými miestami velenia ako aj vo vnútri miesta velenia. Pred rozmiestnením miest velenia v priestore, sa vykonáva jeho výber, ktorý spravídla vykonáva rekognoskačná skupina, ktorá zároveň navrhne miesta pre rozmiestnenie jednotlivých zložiek miesta velenia.

(3) Rozmiestnenie musí taktiež zabezpečovať skryté rozmiestnenie osôb, techniky a ich ochranu proti účinkom presných zbraní ako aj proti napadnutiu prieskumnými a diverznými skupinami nepriateľa. Miesta velenia sa rozvíjajú na ploche, ktorá musí umožňovať ich rozptýlené rozmiestnenie a môže sa ženijne upravovať, pričom sa nesmie narušiť prírodné maskovanie, resp. tieto úpravy nesmú narušiť alebo znemožniť ochranu jednotiek a operačnú bezpečnosť.

(4) Miesta velenia majú byť pokiaľ možno pohyblivé a vybavené tak, aby mohlo byť zabezpečené nepretržité velenie a riadenie jednotiek v každej situácii. K tomuto účelu sa vybavujú štábnymi vozidlami a inými terénnymi dopravnými prostriedkami a nutnými technickými prostriedkami velenia a riadenia a prostriedkami bojového zabezpečenia. Rozloženie miesta velenia (design) musí byť navrhnuté tak, aby umožňovalo logickú komunikáciu jednotlivých zložiek štábu. Predovšetkým počas riadenia operácií musia byť v skupine pre riadenie operácií (Current ops) vedľa seba príslušníci G3/S3 a G2/S2. Zároveň musia byť v priamom styku s príslušníkmi palebnej podpory, palebným koordinátorom a informačnou skupinou. Takto vytvorená zložka na riadenie operácie získa spoločný operačný obraz (common operational picture) a bude mať požadovaný prehľad o vývoji situácie na bojisku a zároveň bude schopná flexibilne reagovať na požiadavky veliteľa. Z tohto dôvodu je výhodné ich umiestniť do jedného spoločného priestoru, v ktorom budú mať mapy, pomôcky a potrebné spojenie.

(5) V priestore rozmiestnenia hlavného miesta velenia je potrebné vyčleniť priestory pre (príloha 9,10):

- a) centrum pre plánovanie a riadenie operácií (CPaRO)¹;
- b) jednotlivé zložky veliteľstva a štábu;
- c) brífingy;
- d) odpočinok;
- e) stanovište komunikačných a informačných prostriedkov;
- f) stanicu vojenského poštového spojenia – spravídla v blízkosti príjazdovej komunikácie;
- g) logistickú podporu a zdravotnícke zabezpečenie (jedáleň, umývárne, WC, brigádne/práporne obväzisko);

¹ CPaRO je zvyčajne zvlášť označený a ohraničený (napr. ostnatým drôtom, ježkami, inými zábranami) a je aj zvlášť chránený. Prístup naň majú iba určení funkcionári podľa rozhodnutia veliteľa, alebo NŠ. Ostatné prvky MV sú rozmiestnené mimo tento priestor.

- h) vybudovanie úkrytov na ochranu pred leteckým napadnutím.
- i) ch. zriadenie miesta dozorného miesta velenia.,
- j) parkovisko pre vozidlá funkcionárov, ktorí nie sú súčasťou daného miesta velenia.
- k) pristávaciu plochu pre vrtuľníky;

Čl. 7

Premiestňovanie a rozvinovanie miest velenia

(1) Premiestňovanie a rozvinovanie miest velenia má veľký vplyv na zabezpečenie pevného a nepretržitého velenia v priebehu boja za akejkoľvek situácie. Frekvencia premiestňovania miest velenia mechanizovanej brigády (veliteľstva) závisí na druhu boja, možnostiach spojenia a podmienkach pozorovania. Dobu a miesto rozvinutia hlavného miesta velenia určuje veliteľ, alebo náčelník štábu so súhlasom nadriadeného veliteľa. Dobu a miesto rozvinutia ostatných miest velenia určuje veliteľ alebo náčelník štábu. Rozmiestnenie miest velenia poznajú len tí funkcionári veliteľstva, ktorí to nutne potrebujú pre plnenie svojich služobných povinností. Ostatným funkcionárom sa v prípade potreby udávajú miesta zriadené pre príjem a doručovanie služobných dokumentov a poštových zásielok, t.j. stanice poľného poštového spojenia.

(2) Za prípravu a organizáciu premiestňovania miest velenia zodpovedajú títo funkcionári:

- a) za H MV – NŠ,
- b) za Z MV – zástupca veliteľa, alebo N G4/N S4,
- c) za T MV – NŠ alebo ním určený funkcionár.

Za prípravu a rozčlenenie jednotlivých príslušníkov zložiek na jednotlivé miesta velenia zodpovedajú náčelníci zložiek veliteľstva a štábu brigády.

(3) Pri voľbe priestorov pre rozvinovanie miest velenia je potrebné prihliadať k možnému maximálnemu využitiu ochranných a maskovacích vlastností prirodzených úkrytov, prístupových komunikácií, miestnych spojovacích prostriedkov a podmienkam pre organizáciu ochrany a obrany. Keď je to možné tak sa miesta velenia môžu rozmiestňovať v osadách alebo na ich okraji, alebo na okraji miest z dôvodu využitia ochrany murovaných stavieb a spevnených komunikácií. K výberu miesta pre rozvinutie jednotlivých miest velenia sa vysielajú rekognoskačná skupina, ktorú spravidla tvoria príslušníci štábu (z G3 / S3 a G6 / S6) a roty podpory velenia (zvyčajne zástupca veliteľa roty a potrebný počet príslušníkov roty na prípravu priestorov s dôrazom na potrebu upraviť prístupové cesty, zabezpečenie spojenia, radiačný, chemický, biologický a žienijný prieskum a pod. Z toho dôvodu sa do rekognoskačnej skupiny môže začleniť potrebná špeciálna a žienijná technika. Pri zriaďovaní miest velenia sa zároveň vykonávajú potrebné opatrenia k ich ochrane, obrane a maskovaniu. Pripravujú, budujú alebo vo vybraných budovách upravujú úkryty pre príslušníkov veliteľstva, štábu, spojovacie uzly, dopravné a prepravné prostriedky a v blízkosti miesta velenia sa zároveň upravuje pristávacia plocha pre vrtuľníky. Ďalej sa pripravujú úkryty pre ostatné prvky miesta velenia, upravujú alebo sa zriaďujú prístupové cesty a cesty vo vnútri priestoru.

(4) Na ochranu živej sily proti účinkom jadrového výbuchu sa zriaďujú opevňovacie objekty. Počet a typ úkrytov a iných stavieb sa určuje podľa situácie druhu miesta velenia a technického vybavenia. Charakter, postupnosť a časové termíny žienijného vybudovania miest velenia určuje NŠ. Miesta velenia sa izolujú od miestneho obyvateľstva a iných nepovolaných osôb. Preto sa v priestoroch rozvinutia miest velenia stanovuje prísny režim pohybu osôb a dopravných prostriedkov. Pre stanovište dopravných prostriedkov sa určujú zvlášť skryté miesta.

(5) V noci sa dodržiava prísna svetelná a akustická disciplína a stanovuje sa spôsob vykurovania pracovísk a miest pre odpočinok osôb. Pristávacia plocha pre vrtuľníky sa zriaďuje v takej vzdialenosti, aby vzlety a prílety neprehrádzali dané miesto velenia. Rádiové prostriedky s vyšším vyžarovacím výkonom sa umiestňujú mimo miesto velenia a musia mať diaľkové ovládanie. Miesto pre príjem a odosielanie služobných dokumentov a poštových zásielok sa zriaďujú na prístupovej ceste k miestu velenia, prípadne pri pristávacej ploche pre vrtuľníky a je jasne označené značkou pre vojenské poštové spojenie. V priestoroch rozvinutia miest velenia môžu byť umiestnené pomocné ukazovatele:

- a) stanovište dozorného daného miesta velenia,
- b) stanovište operačného dozorného,
- c) stanovište dozorného pre spojenie,
- d) ošetrovňa, úkryty, parkovisko dopravných prostriedkov,
- e) úseky ciest (terénu), kde je pohyb osôb a vozidiel zakázaný.

(6) Zriaďovať iné označenia, nápisy alebo zariadenia, ktoré prehrádzajú miesto velenia je prísne zakázané. Náčelník štábu zodpovedá za organizované zvinutie a premiestnenie hlavného miesta velenia, ktoré sa vykonáva až vtedy keď TMV, alebo ZMV prevzalo velenie a je schopné riadiť boj a veliteľ rekognoskačnej skupiny oznámi, že je možné vykonať presun. Záložné miesto velenia začne presun do nového priestoru až vtedy, keď hlavné miesto velenia už zaujalo svoj nový priestor rozmiestnenia a prevzalo velenie.

(7) Hlavné miesto velenia sa premiestňuje spravidla len vtedy, ak je na novom mieste zorganizované spojenie s podriadenými jednotkami a nadriadeným štábom. Miesta velenia sa premiestňujú skryte a organizovane. Nemajú sa premiestňovať v rozhodujúcich fázach boja. Os presunu sa stanovuje tesne pred začatím premiestnenia. K orientácii počas jazdy sa nesmie používať mapa so zakreslenou situáciou. Pre každé miesto velenia sa vyberá a rekognoskuje i záložný priestor rozmiestnenia. O premiestnení MV rozhoduje veliteľ, v prípade bezprostredného ohrozenia rozhodne najvyšší funkcionár na MV (zvyčajne NŠ). O tomto rozhodnutí informuje svojho veliteľa a nadriadený stupeň hneď ako je to možné.

(8) Pri premiestňovaní miest velenia je potrebné dbať na maximálne utajenie doby, cieľa, osi presunu a zabezpečenie ochrany štábu. Pred odchodom z miesta velenia je potrebné prekontrolovať priestor, či tam nezostali žiadne dokumenty. Pred zaujatím miesta velenia najmä v oblastiach, ktoré boli predtým obsadené nepriateľom, alebo v ktorých je možné predpokladať činnosť diverzných a prieskumných skupín nepriateľa, alebo teroristických skupín sa najskôr vykonáva prieskum na zistenie činnosti takýchto skupín, kontaminovaných, alebo zamínovaných úsekov terénu, zdrojov vody a stanovuje sa ich použiteľnosť.

(9) Hlavné miesto velenia sa zaujíma postupne tak, ako prichádzajú jednotky. Nie je prípustné zastavovanie prúdov na komunikáciách a čakať na pridelenie priestorov. Hlavné miesto velenia sa rozmiestňuje v danom priestore v takej zostave, ktorá umožňuje vykonanie manévru a začatie boja na vlastnú ochranu. Zoradenie vozidiel v kolóne počas presunu musí byť také, ako budú vozidlá zaujímať jednotlivé pridelené priestory na novom mieste velenia. Týmto bude dosiahnutá vyššia efektivita a rýchlosť rozvíjania. Jednotky (vozidlá) sa rozmiestňujú spravidla pozdĺž komunikácii alebo mimo nich v takých vzdialenostiach, ktoré znižujú možnosť prieskumu, efektívneho ničenia údermi letectva a paľbou delostrelectva nepriateľa.

(10) Po zaujatí stanovených priestorov sa začne s okamžitým maskovaním vozidiel, odstránením demaskujúcich príznakov a vykonaním opatrení, ktoré majú zabrániť požiaru. (Vedľa vozidla sa vytvorí miesto so sypkým materiálom, kde sa zároveň umiestňuje ženijné náradie a hasiaci prístroj).

Čl. 8

Ochrana a obrana miest velenia

(1) Ochranu a obranu miesta velenia organizuje náčelník štábu, alebo určený funkcionár, ktorý danému miestu velenia velí. Všetky úlohy zabezpečuje veliteľ roty podpory velenia alebo ním určený funkcionár (správca štábu).

(2) Ochrana a obrana miest velenia sa organizuje tak, aby sa nepovolaným osobám zabránilo vstupu do priestorov ich rozvinutia a aby boli zabezpečené pred neočakávaným napadnutím pozemným alebo vzdušným nepriateľom. Ochrana a obrana je úlohou roty podpory velenia a v prípade pridelenia jednotky vojenskej polície aj jej. V prípade potreby môže veliteľ posilniť obranu a ochranu potrebným počtom bojových, alebo prieskumných jednotiek v závislosti od situácie a stupni ohrozenia. V takom prípade musí zvážiť, či tým neoslabil svoje bojové jednotky. V prípade potreby sa pre posilnenie obrany a ochrany môže určovať jednotka pre rýchle nasadenie (QRF – Quick Reaction Force), ktorej úlohou je zasahovať podľa potreby v blízkosti MV, alebo priamo na ňom ak si to situácia vyžaduje.

(3) Ochrana a obrana miest velenia musí byť kruhová a k tomu sa plne využívajú všetci príslušníci daného miesta velenia, ktorí budujú v závislosti na dobe premiestnenia miesta velenia okopy pre ležiaceho, kľáčiaceho a stojaceho strelca. Vytvárajú sa dva okruhy. Vonkajší okruh s cieľom brániť miesto velenia proti diverzným a prieskumným jednotkám nepriateľa a vnútorný okruh s cieľom brániť samotné miesto velenia. Okrem toho sa zvlášť chráni CPaRO. K tomu sa vyčleňuje stráž s cieľom zabrániť vstupu nepovolaným osobám do priestoru miesta velenia a CPaRO. Protivzdušná obrana miest velenia sa zabezpečuje v rámci celkového systému protivzdušnej obrany. K posilneniu môžu byť podľa rozhodnutia veliteľa vyčlenené zvláštne sily a prostriedky od protiletadlových jednotiek. Opatrenia k ochrane a obrane miesta hlavného a záložného miesta velenia sú zahrnuté v pláne ochrany a obrany, ktorý sa spracováva na mape alebo na schéme.

(4) V pláne ochrany a obrany sa zvyčajne uvádzajú:

- a) jednotky vyčlenené pre ochranu a obranu miesta velenia a ich úlohy,
- b) schematické zaujatie kruhovej obrany,
- c) rozmiestnenie úkrytov,
- d) úlohy jednotiek bojového zabezpečenia (zabezpečovacích jednotiek) a príslušníkov miesta velenia pri neočakávanom napadnutí z rôznych smerov,
- e) spôsob spojenia a prevádzkové údaje, varovné signály a spôsob činnosti po ich vyhlásení,
- f) rozmiestnenie (stanovište) chemického pozorovateľa,
- g) stanovište pozorovateľa PVO,
- h) organizácia velenia silám a prostriedkom pri odrážaní napadnutia nepriateľom a spôsob rýchleho opustenia miesta velenia do záložného priestoru,
- i) osi presunu pre rýchle opustenie miesta velenia,
- j) rozmiestnenie a povinnosti príslušníkov regulačnej a poriadkovej služby,
- k) nákres predpokladaného hlavného náletového smeru,
- l) smer vetra v prízemnej vrstve atmosféry.

(5) Zodpovedným orgánom za zabezpečenie ochrany utajovaných skutočností a certifikáciu na veliteľstve a štábe brigády a v jednotkách je náčelník G-6/S-6. V poľných podmienkach sa musia dodržiavať ustanovenia legislatívnych noriem a interných normatívnych aktov:

- a) Zákon č.215/2004 Z.z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- b) Vyhláška NBÚ č. 336/2004 o fyzickej bezpečnosti a objektovej bezpečnosti,

- c) Vyhláška NBÚ č.315/2006, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška NBÚ č. 336/2004 o fyzickej bezpečnosti a objektovej bezpečnosti,
- d) Smernica MO SR č.18/2007 o zabezpečení ochrany utajovaných skutočností v poľných podmienkach.

(6) Počiatočná požiadavka pre zabezpečenie ochrany utajovaných skutočností a certifikáciu musí vychádzať z vyhodnotenia rizík ohrozenia utajovaných skutočností tak, aby zabezpečovala ich maximálne utajenie a ochranu miesta velenia pred nepovolanými osobami a nepriateľom. Zhodnotenie rizík možného ohrozenia vychádza:

- a) zo stupňa utajenia a množstva utajovaných skutočností,
- b) z požiadavky na obmedzenie počtu oprávnených osôb, ktoré sa majú oboznamovať sa s utajovanými skutočnosťami,
- c) z potrieb oboznamovať sa s utajovanou skutočnosťou v rámci výkonu svojich povinností,
- d) z rizika ohrozenia z hľadiska polohy, umiestnenia a zabezpečenia ochrany miesta velenia, činnosti cudzích spravodajských služieb, záškodníkov, teroristických a zločineckých skupín, technických porúch, rizík vyplývajúcich z činnosti personálu a mimoriadnych situácií,
- e) z rizika ohrozenia utajovaných skutočností v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu.

(7) Na základe zhodnotenia rizík možného ohrozenia náčelník G-6 v spolupráci s náčelníkom štábu posúdia stav zabezpečenia miesta velenia v súlade dokumentmi uvedenými v ods. (4. a 5.), vyhodnotia zostatkové riziko a stanovia mieru rizika ohrozenia utajovaných skutočností ako malú, strednú alebo veľkú.

Čl. 9

Organizácia spojenia a utajeného velenia

(1) Spojenie (príloha 3,4) sa organizuje podľa rozhodnutia veliteľa a podľa pokynov náčelníka štábu v súlade s prílohou operačného rozkazu veliteľa brigády / bojového rozkazu veliteľa práporu. Za organizáciu spojenia a ochranu utajovaných skutočností zodpovedá náčelník G6/S6. Úlohou komunikačného a informačného systému u brigády (práporu) je zabezpečenie informačného toku nevyhnutného pre zabezpečenie velenia a riadenia podriadených jednotiek, spojenie k nadriadenému stupňu, susedným a spolupôsobiacim (podporným) jednotkám. Služi na prenos hlasu, obrazu a dát.

(2) KIS tvoria spojovacie uzly miest velenia na hlavnom mieste velenia, záložnom mieste velenia a na taktickom mieste velenia (pomocné spojovacie uzly), priame a prípojné spoje, sieť vojenského poštového spojenia, systém riadenia spojenia a záloha spojovacích síl a prostriedkov. Hlavným druhom je linkové a rádioreléové spojenie počas statických misií na mieste. Za pohybu je hlavným druhom spojenia rádiové spojenie.

(3) Spojenie medzi spolupôsobiacimi útvarmi a jednotkami sa zriaďuje podľa nariadenia veliteľa (NŠ), ktorý súčinnosť organizuje, priamymi spojmami, cez spojovacie uzly nadriadeného veliteľstva a prostredníctvom operačných skupín (dôstojníkov) vysielaných so spojovacími prostriedkami k veliteľstvu spolupôsobiaceho útvaru, jednotky, alebo možnosťou vstupu do spojovacej sústavy týchto jednotiek podľa dohodnutých zásad.

(4) Na obnovenie narušených prvkov KIS a zabezpečenie spojenia sa vytvára záloha spojovacích síl a prostriedkov. Úlohy pre organizáciu spojenia určuje NŠ náčelníkovi G6/S6. Pritom určuje:

- a) zoskupenie, všeobecné úlohy jednotiek a spôsob ich súčinnosti,
- b) rozmiestnenie miest velenia, smery, spôsob a približný čas ich premiestňovania,
- c) s kým a dokedy musí byť spojenie zriadené a ktorým spojom treba venovať zvláštnu pozornosť,

- d) spôsob využitia spojenia a prevádzkové režimy rádiových a rádioreléových prostriedkov pri príprave boja a v jeho priebehu,
- e) spôsob spojenia na HMV a celkovo u brigády (práporu),
- f) opatrenia na zabezpečenie bezpečnosti spojenia,
- g) dodržiavanie zásad OUS.

Čl. 10

Dozorná služba na miestach velenia

(1) Na HMV sa určuje operačný dozorný, jeho pomocník, dozorný pre spojenie a dozorný HMV. Na ZMV sa určuje iba dozorný daného miesta velenia. Operačný dozorný na HMV sa určuje len v dobe mimo boj (počas odpočinku, v priestore sústredenia a pod.) z dôstojníkov jednotlivých zložiek brigády (práporu), ktoré sú súčasťou HMV. V priebehu vedenia boja plní úlohy operačného dozorného bojová zmena určená v zmysle SOP jednotky (podľa stanoveného zloženia a striedania podľa časového rytmu - tzv. Battle Rhythm).

(2) Operačný dozorný je podriadený NŠ a nadriadený pomocníkovi operačného dozorného, dozornému pre spojenie, dozornému HMV a musí vedieť:

- a) situáciu vlastných jednotiek, stav spojenia, priestory rozvinutia miest velenia brigády, podriadených a spolupôsobiacich jednotiek, nadriadeného a susedov,
- b) dobu odosielania operačných (bojových) dokumentov,
- c) pristávaciu plochu pre vrtuľníky,
- d) miesto, kde je veliteľ a NŠ,
- e) plán rozmiestnenia HMV,
- f) varovné signály, organizáciu ochrany a obrany HMV,
- g) radiačnú, chemickú a biologickú situáciu v priestore rozmiestnenia HMV.

(3) Operačný dozorný musí mať určené smernice pre výkon služby, kódovanú mapu so situáciou jednotiek, tabuľky signálov, plán spojenia, plán obrany a ochrany HMV, rozvrh služieb, plán odpočinku, knihu prevzatia a odovzdania služby.

(4) Dozorný HMV je podriadený operačnému dozornému (prípadne správcovi štábu) a veliteľovi na danom mieste velenia. Dozorný ZMV je podriadený veliteľovi na danom mieste velenia. Zodpovedá za dodržiavanie stanoveného režimu na danom mieste velenia. Jeho úlohou je:

- a) poznať rozmiestnenie zabezpečovacích a spojovacích jednotiek,
- b) poznať stav spojenia vo vnútri miesta velenia,
- c) poznať rozmiestnenie pracovísk na mieste velenia,
- d) vyhlasovať všetkým príslušníkom miesta velenia varovné signály (príloha 12,13),
- e) poznať spôsob ochrany a obrany miesta velenia, v prípade potreby riadiť jeho obranu a k tomu podľa potreby vykonávať nácviky,
- f) prijímať, zapisovať a odovzdávať nariadenia a hlásenia určené veliteľovi daného miesta velenia (určenému funkcionárovi),
- g) riadiť sa rozkazmi a pokynmi operačného dozorného (prípadne správcu štábu),
- h) zistené nedostatky riešiť iniciatívne a samostatne.

(5) Podľa pokynov operačného dozorného, (prípadne správcu štábu) je povinný:

- a) kontrolovať výkon strážnej, dozornej a poriadkovej (regulačnej) služby na mieste velenia,
- b) kontrolovať maskovaciu disciplínu a zatemnenie pracovísk,
- c) kontrolovať poriadok a prijímať k tomu rózne opatrenia,
- d) kontrolovať činnosť zabezpečovacích a spojovacích jednotiek,
- e) kontrolovať prísun vody do nádrží a vakov zriadených na mieste velenia,
- f) viesť prehľad o príchode a odchode osôb a vozidiel na miesto velenia.

(6) Poriadkovú a regulačnú službu organizuje a riadi na hlavnom mieste velenia náčelník štábu brigády v súlade s rozhodnutím veliteľa brigády. K základným úlohám poriadkovej a regulačnej služby patrí:

- a) regulácia pohybu jednotiek,
- b) kontrola dodržiavania plánu presunov,
- c) kontrola opatrení na maskovanie,
- d) uvoľňovanie pochodových osí určených pre jednotky plniace osobitne a neodkladné úlohy,
- e) zhromažďovanie a posielanie oneskorujúcich sa osôb, bojovej a inej techniky k ich jednotkám,
- f) včasné informovanie štábu a upovedomovanie jednotiek o stave pochodových osí a radiačnej, chemickej a biologickej situácií na nich.

(7) Na výkon poriadkovej a regulačnej služby sa určujú profesionálni vojaci, príslušníci vojenskej polície, poriadkové a regulačné jednotky s potrebnými dopravnými a spojovacími prostriedkami, s prostriedkami radiačného a chemického prieskumu a s prostriedkami na úpravu ciest. Podľa potreby sa môžu použiť i ďalšie jednotky pripravené na plnenie tejto úlohy.

Čl. 11

Označovanie veliteľstiev a zariadení

(1) Veliteľstvá a zariadenia sa označujú počas akéhokoľvek rozvinutia miest velenia v mieri, počas vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu, a núdzového stavu alebo pri nácvikoch a cvičenia v poli.

(2) Označenia veliteľstiev a zariadení sa vykonáva normalizovanými symbolmi s cieľom umožniť navštevujúcemu personálu, styčným dôstojníkom, kuriérom a inému personálu ozbrojených síl akejkol'vek krajiny NATO, aby ich našli cez deň a v noci.

(3) Odstránenie označenia, alebo ukrytie znakov musí byť nariadené, ak bezpečnostné ohrozenie je vyššie ako potreba byť ľahko nájdení spojeneckými silami.

(4) Označujú sa všetky veliteľstvo a štáb brigády, práporu a jednotiek na ekvivalentnej úrovni. Príklady zariadení, ktoré majú byť označené:

- a) obväzisko, zdravotnícke zariadenia,
- b) zdroje vody,
- c) muničné sklady,
- d) miesta riadenia dopravy a riadenia pohybu,
- e) dekontaminačné stanice,
- f) pohonné hmoty a maziva.

(5) Označenia sa umiestňujú:

- a) na indikovanie bodu odbočenia označenej trasy smerom k veliteľstvu alebo k zariadeniu,
- b) na vyznačenie cesty alebo trasy vedúcej k nim,
- c) na vyznačenie vstupu na samotné veliteľstvo alebo zariadenie.

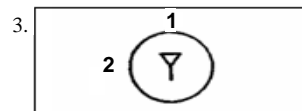
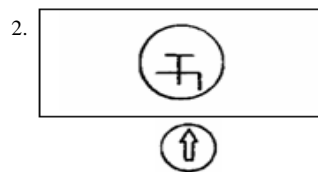
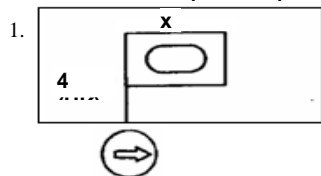
(6) Značky pre odbočenie trasy a pre značenie cesty alebo trate musia zahŕňať smerový disk alebo smerovú šípku. Značky pre označenie vchodu na veliteľstvo alebo zariadenie môže byť použité v spojení so znakom „zastaviť“ alebo iným regulačným znamením.

(7) Vzhľad označení. Označenie pozostáva z pozadia, na ktorom je zobrazený príslušný vojenský symbol pre veliteľstvo alebo zariadenia. Veľkosť označenia a symbolu nie sú normalizované, okrem označenia, ktoré vyznačujú trasu. Symbol a pozadie musí byť v jasne kontrastných farbách. Aktuálne farby, ktoré sa majú použiť, sú na uvážení.

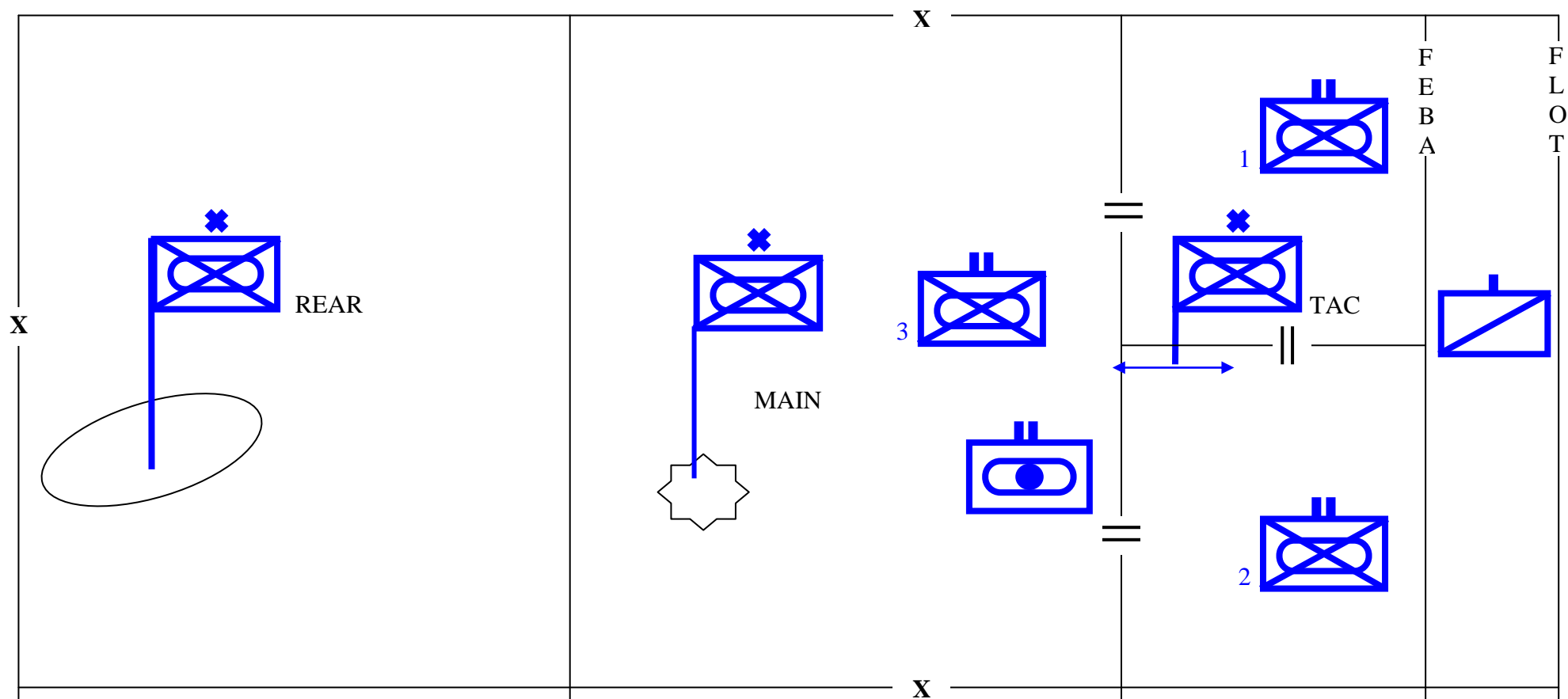
(8) Príklady znakov pre označenie veliteľstiev a zariadení

Legenda:

1. Odbočte vpravo na veliteľstvo 4. td (VB).
2. Zdroj vody vpredu.
3. Vchod k skladu paliva prevádzkovanému rotou 2.

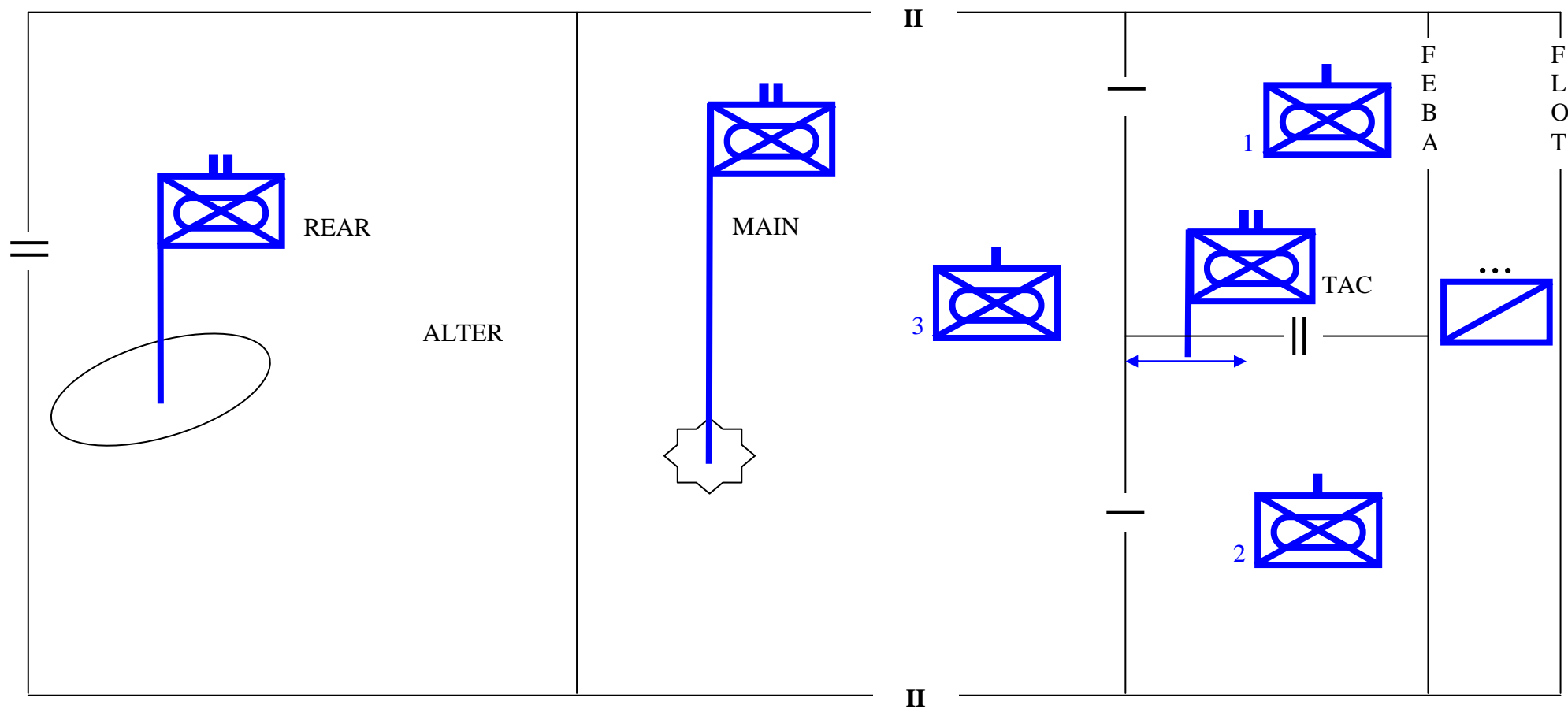

ROZMIESTNENIE MIEST VELENIA BRIGÁDY

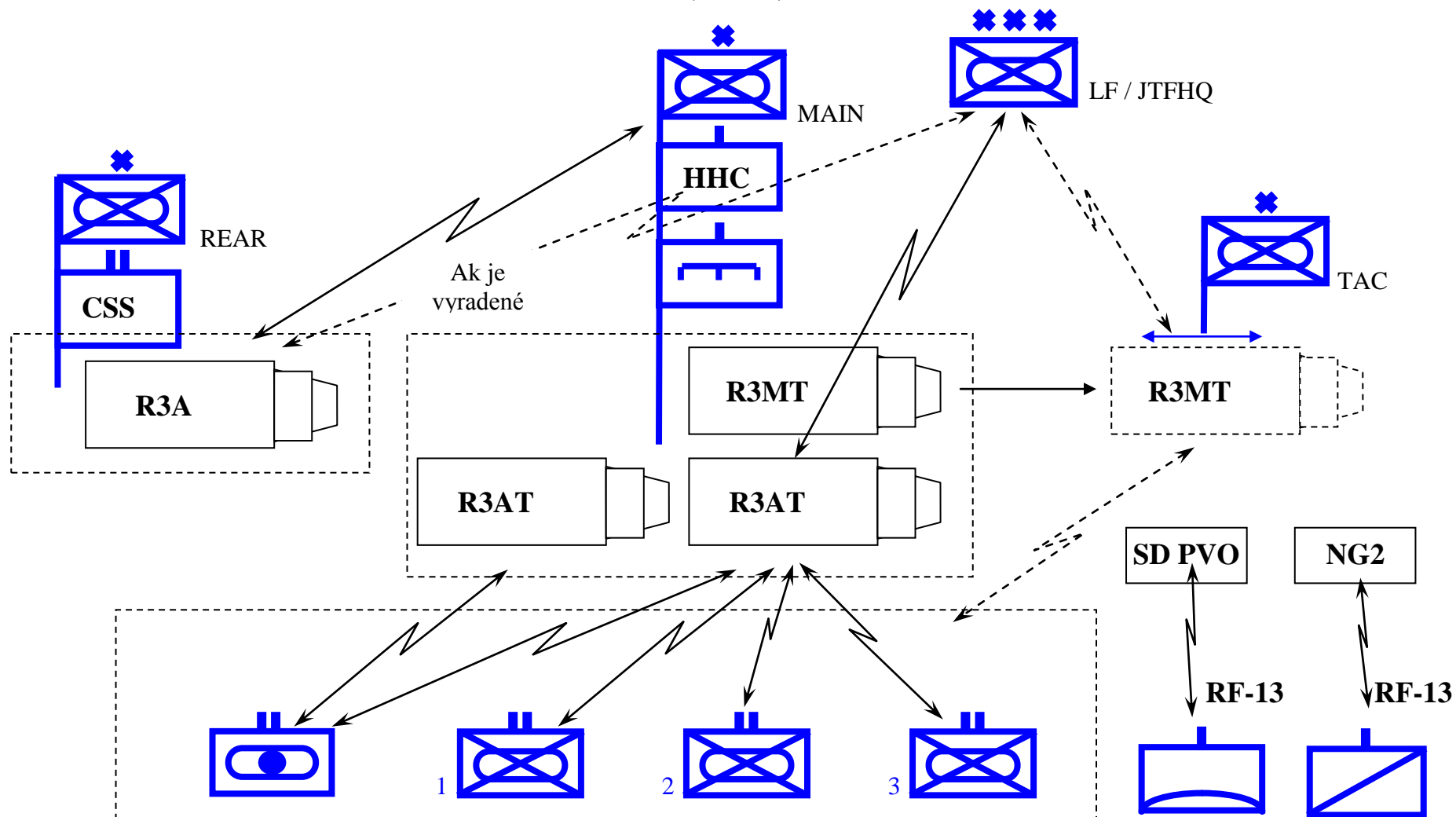

ROZMIESTNENIE MIEST VELENIA PRÁPORU

**SCHÉMA SPOJENIA NA MIESTACH VELENIA BRIGÁDY
(variant)**

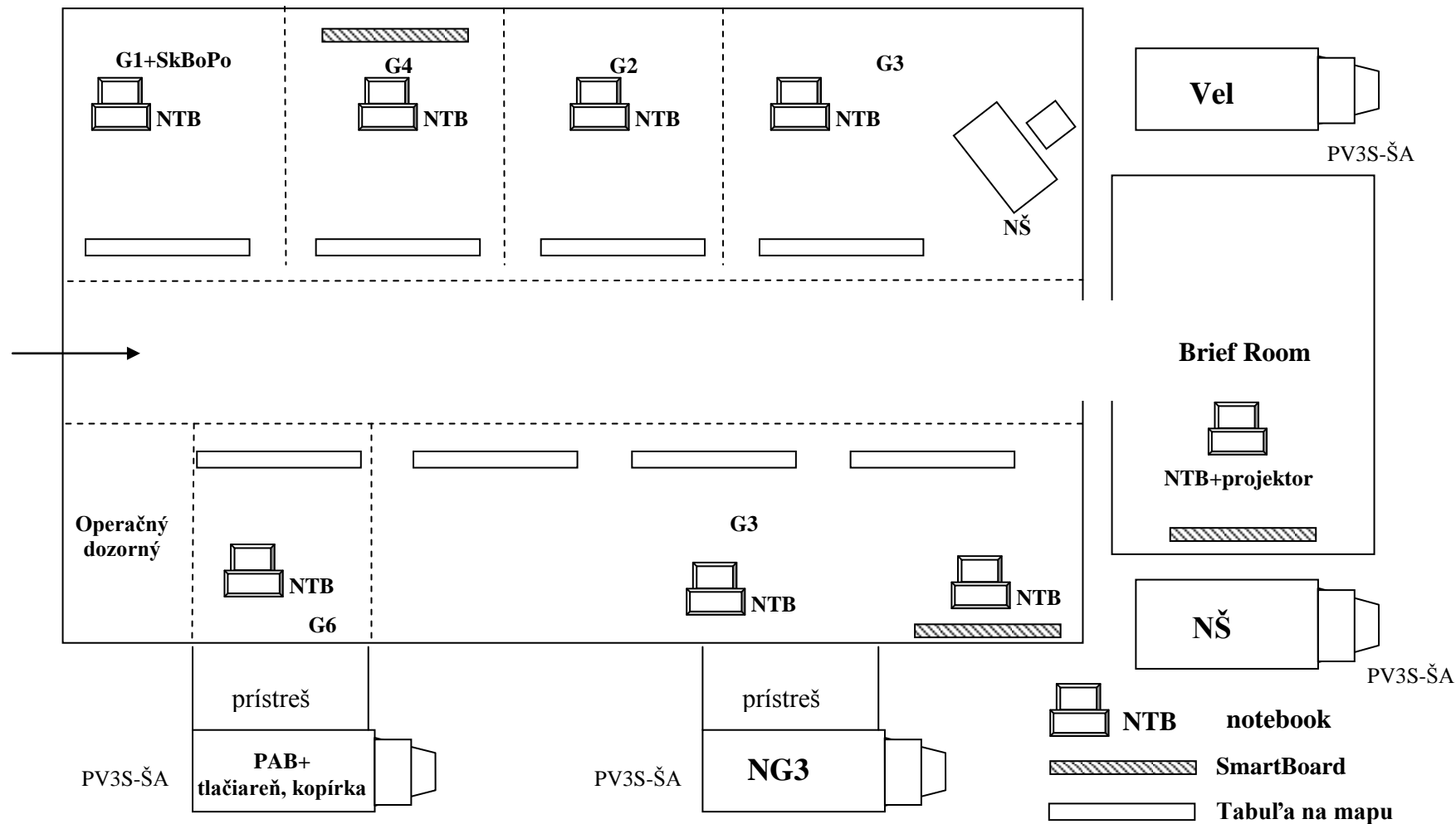

Poznámka: Systém spojenia sa môže líšiť podľa vybavenia jednotlivých brigád a praporov spojovacími prostriedkami.

[illegible]

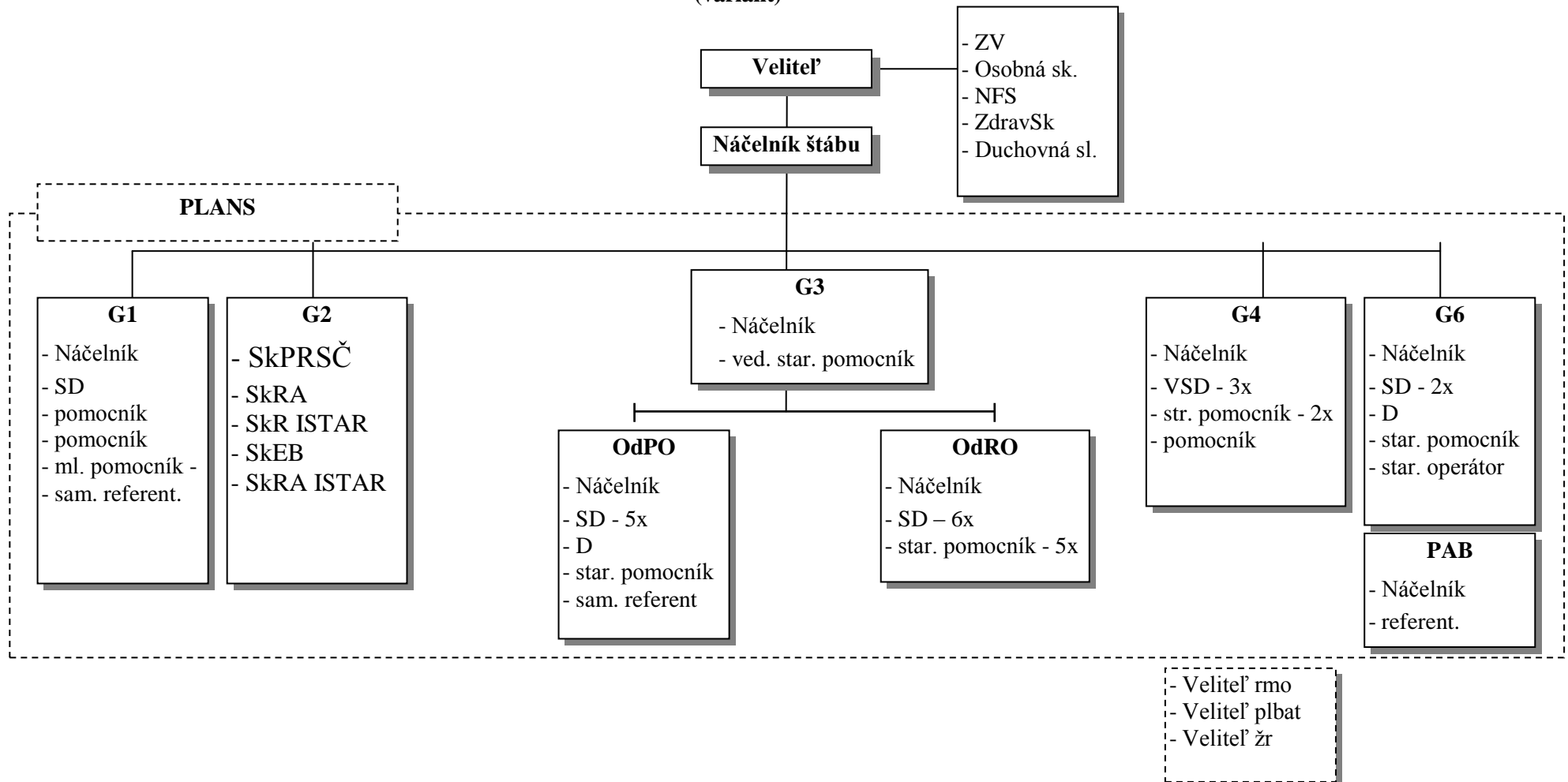
Poznámka: Systém spojenia sa môže líšiť podľa vybavenia jednotlivých brigád a praporov spojovacími prostriedkami.

ROZDELENIE PRACOVÍSK NA HMV BRIGÁDY/PRÁPORU PRI PLÁNOVANÍ VOJENSKEJ OPERÁCIE
(variant)

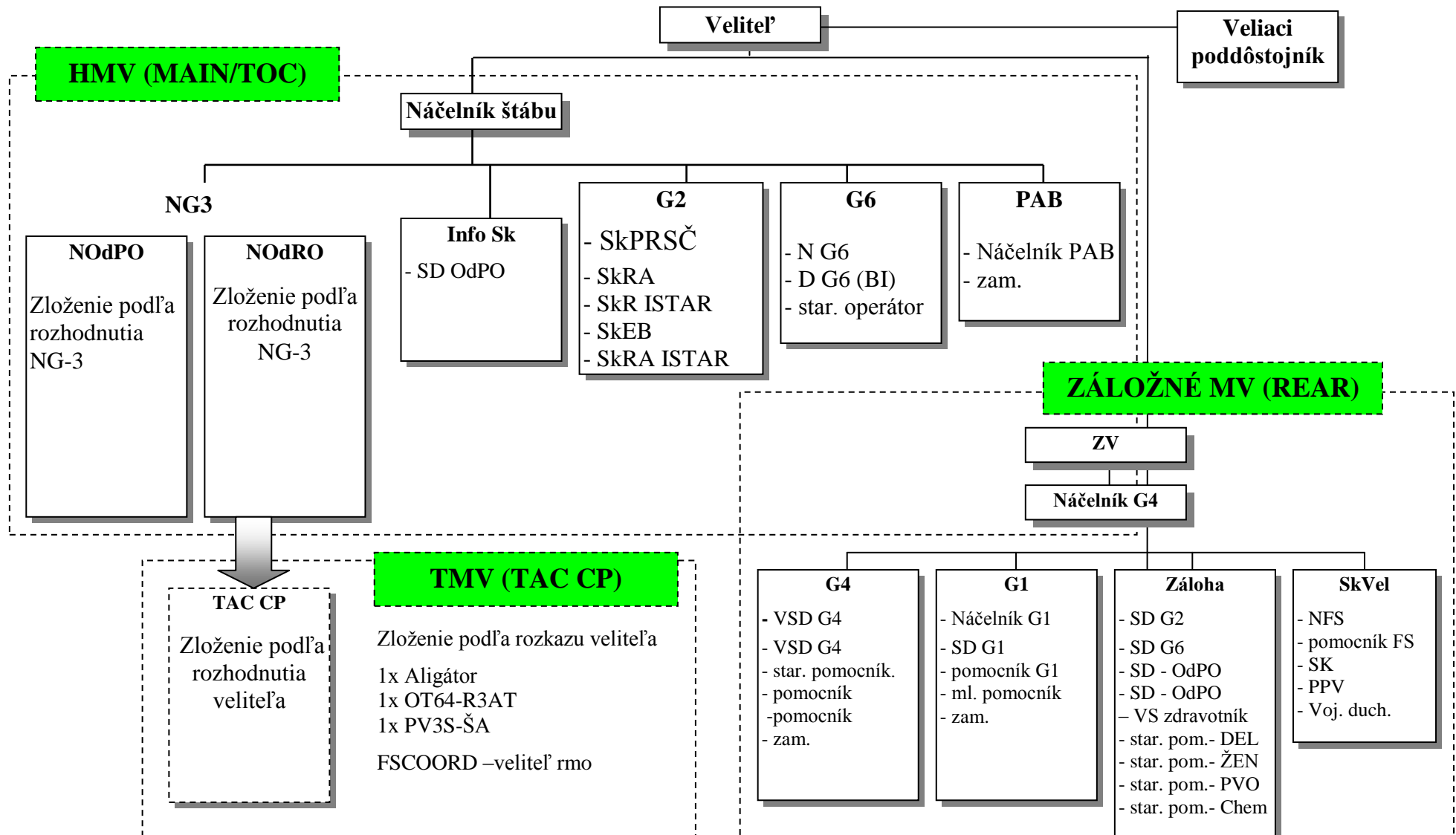
Poznámka: Rozdelenie pracovísk a ich vybavenie sa môže líšiť podľa vybavenia jednotlivých brigád a práporov. Tento spôsob rozmiestnenia je účelný predovšetkým pre plánovanie vojenských operácií.

**ROZDELENIE OSÔB NA HMV BRIGÁDY PRI PLÁNOVANÍ OPERÁCIE
(variant)**

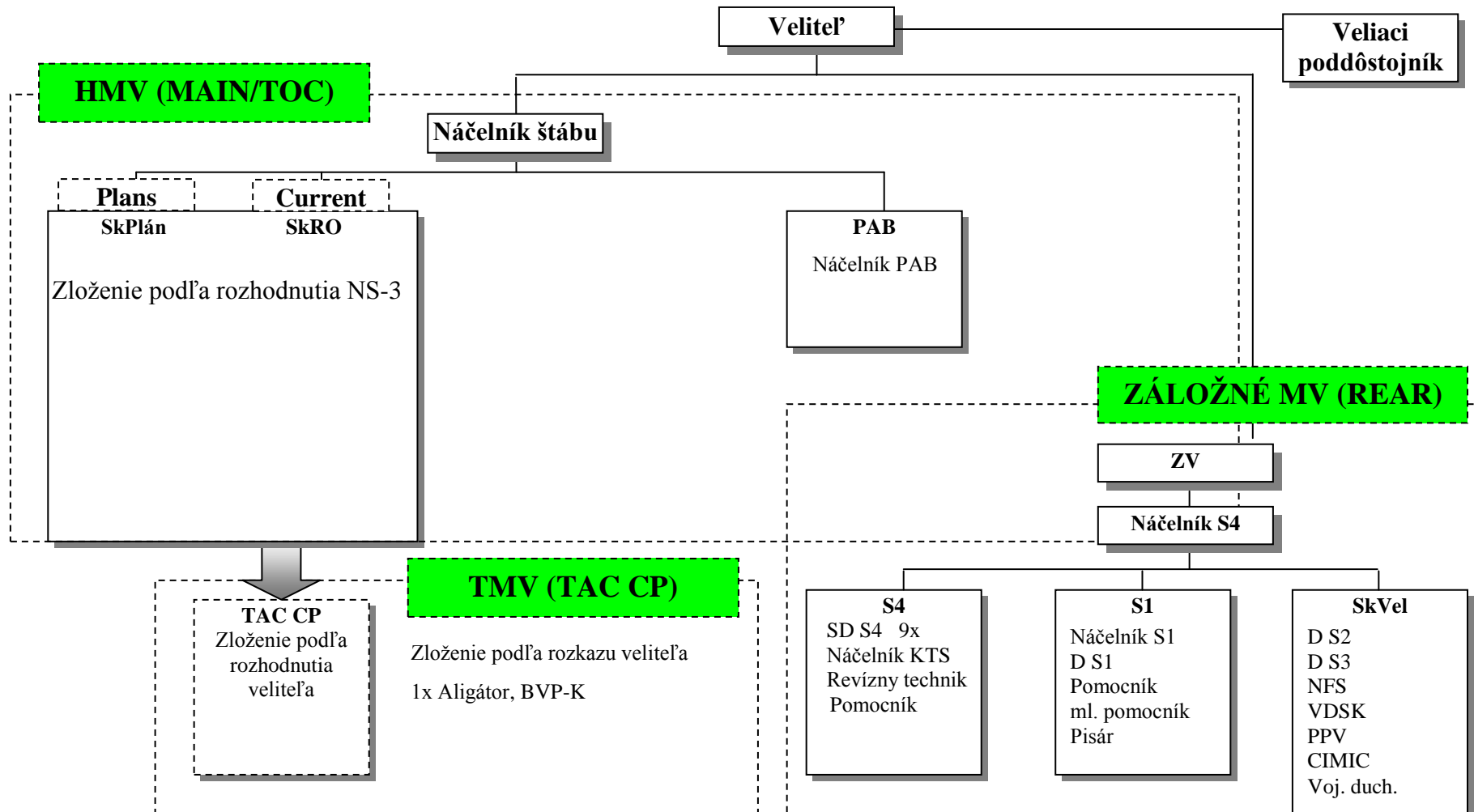

Poznámka: Rozdelenie zložiek štábu a jednotlivých členov sa môže líšiť v závislosti od organizačných zmien. Tento spôsob rozdelenia je účelný predovšetkým pre plánovanie vojenských operácií.

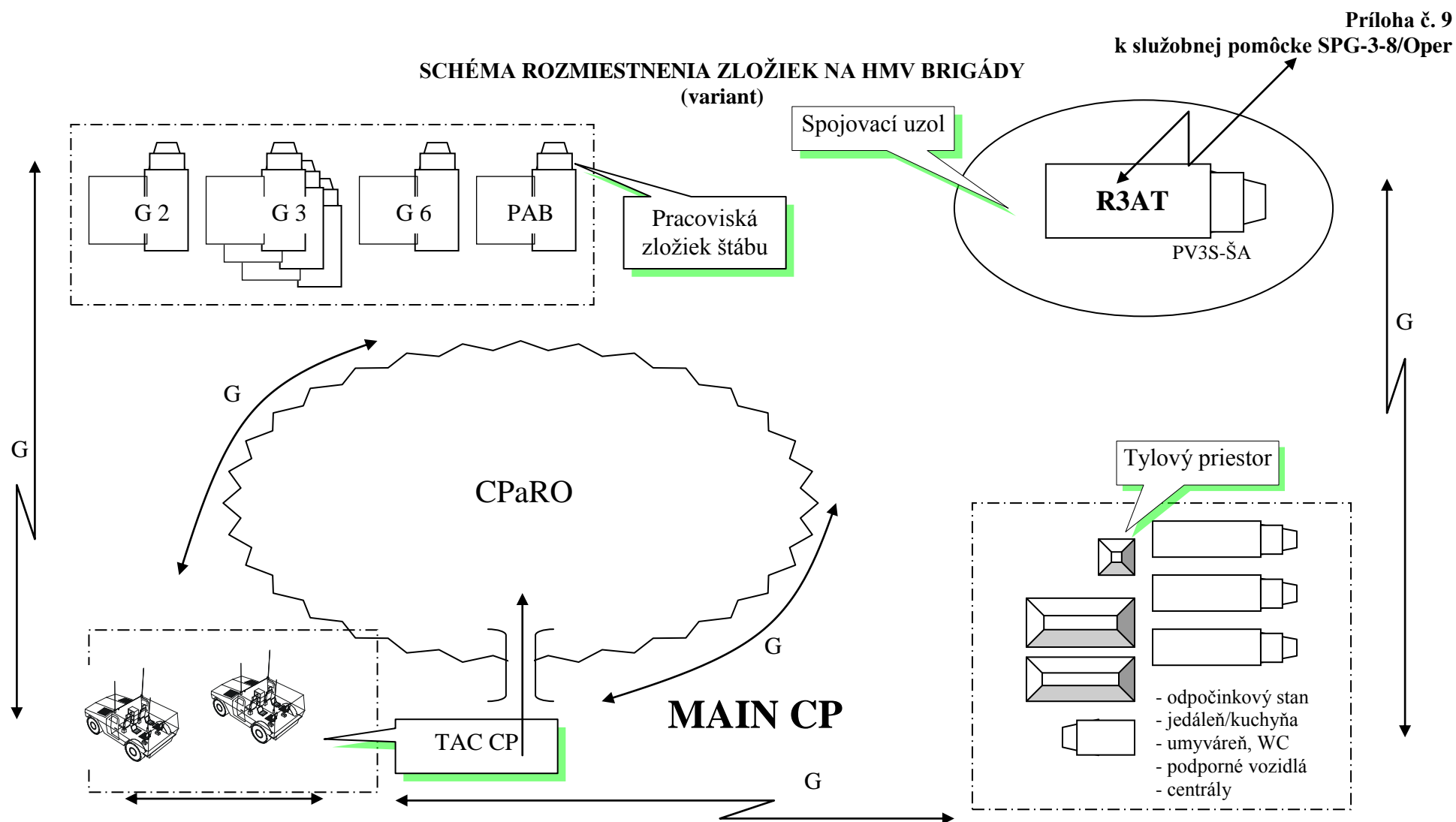
**ROZDELENIE OSÔB NA MV BRIGÁDY (H MV, Z MV A T MV) PRI RIADENÍ OPERÁCIE
(variant)**

ROZDELENIE OSÔB NA MV PRÁPORU (H MV, Z MV A T MV) PRI RIADENÍ OPERÁCIE
(variant)

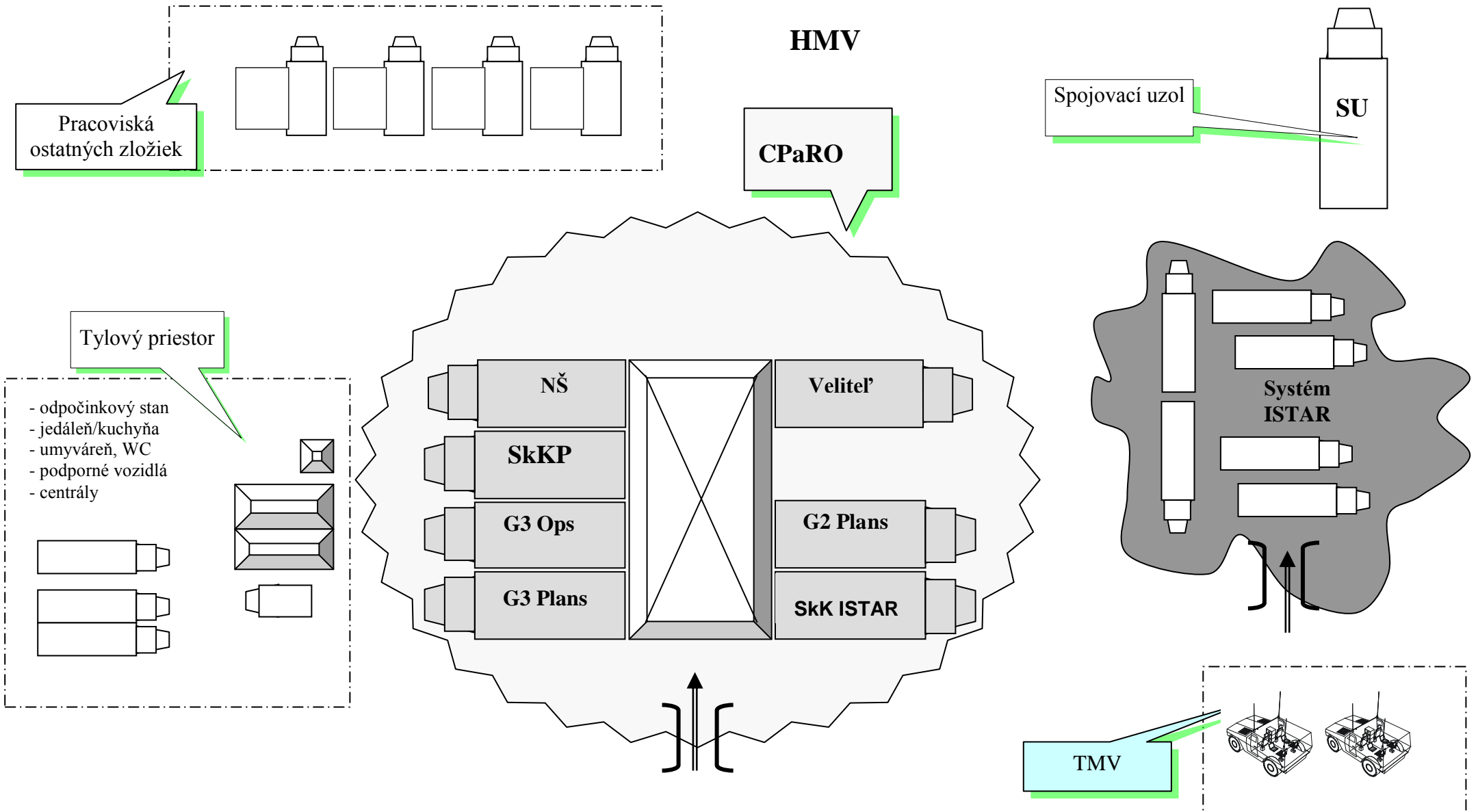
Poznámka: Rozdelenie zložiek štábu sa môže líšiť v závislosti od organizačných zmien.

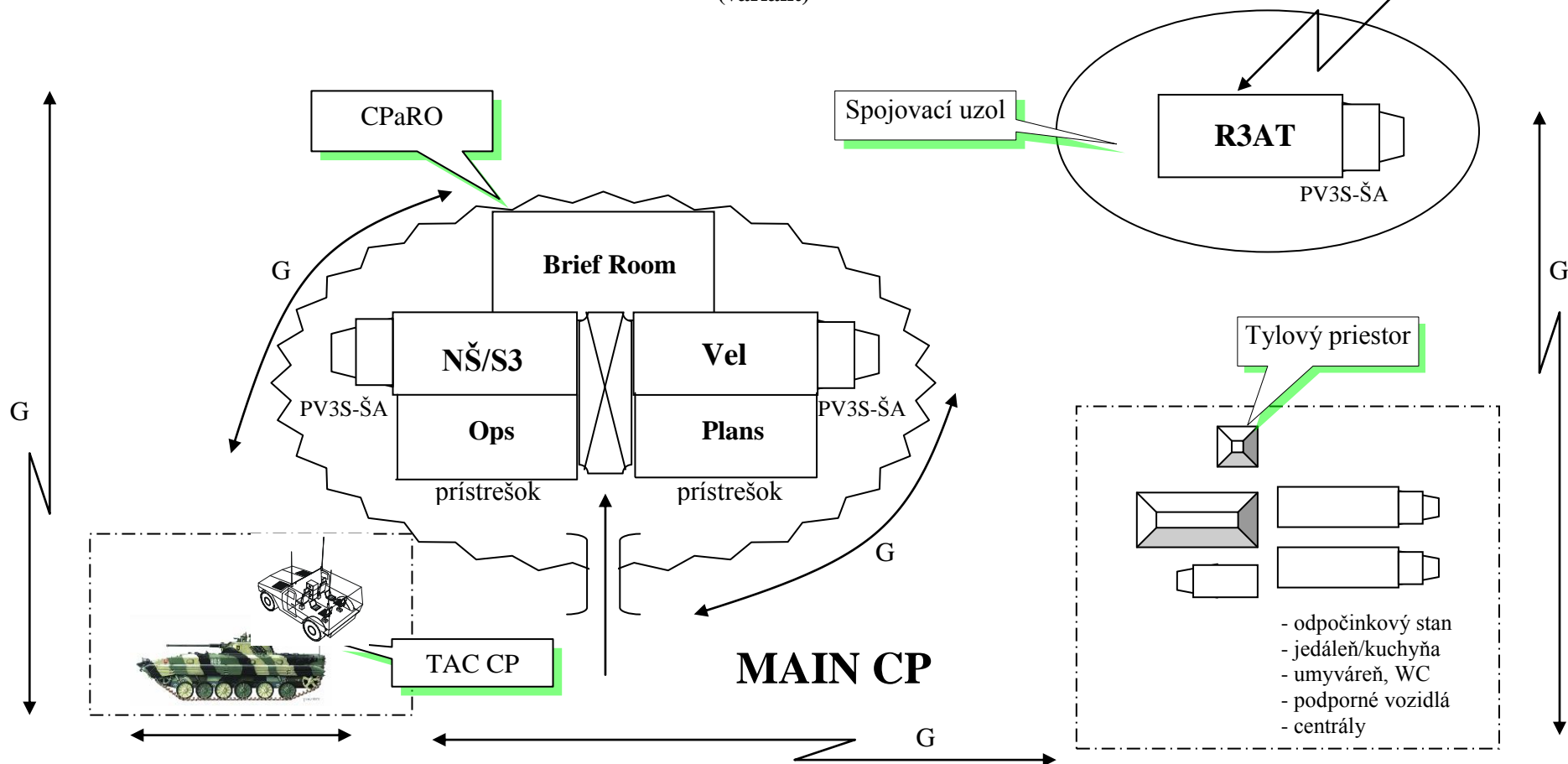
Poznámka: Vybavenie HMV sa môže líšiť v závislosti od tabuliek počtov brigády a doplnenia prostriedkami KIS. Vozidlo veliteľa (OT, alebo Aligátor) je zvyčajne v blízkosti CPaRO a slúži na vytvorenie TAC CP. Spojovací uzol je v dostatočnej vzdialenosti od CPaRO z dôvodu operačnej bezpečnosti a ochrany jednotiek. Tylový priestor je v dostatočnej vzdialenosti od CPaRO aby nedochádzalo k rušeniu činnosti, prípadne jeho prezradeniu. Pracoviská zložiek štábu sú rozmiestnené na HMV mimo priestor CPaRO.

SCHÉMA ROZMIESTNENIA CPaRO NA HMV BRIGÁDY

**SCHÉMA ROZMIESTNENIA ZLOŽIEK NA HMV PRÁPORU
(variant)**

Poznámka: Vybavenie HMV sa môže líšiť v závislosti od tabuliek počtov práporu a doplnenia prostriedkami KIS. Vozidlo veliteľa (BVP-K, alebo Aligátor) je zvyčajne v blízkosti CPaRO a slúži na vytvorenie TAC CP. Spojovací uzol je v dostatočnej vzdialenosti od CPaRO z dôvodu operačnej bezpečnosti a ochrany jednotiek. Tylový priestor je v dostatočnej vzdialenosti od CPaRO aby nedochádzalo k rušeniu činnosti, prípadne jeho prezradeniu.

Príloha č. 12
k služobnej pomôcke SPG-3-8/Oper

VZŤAHY VELENIA A PODPORY

Velitelia tvoria bojovú zostavu štandardných vzťahov medzi velením a podporou. Vzťah velenia definuje veliteľskú zodpovednosť a autoritu. Vzťahy podpory definuje účel, rozsah a požadovaný efekt podporujúceho prvku na podporovaný.

Definovaný vzťah	Veliteľský vzťah s:	Kto môže účelovo organizovať jednotku:	Od koho je logistická podpora	Kto určuje pozíciu, alebo priestor zodpovednosti	Kto vysielá styčný prvok	Kto vytvára a udržiava spojenie	Kto určuje prioritu použitia	Aký vzťah môže posilnená jednotka ďalej vytvoriť
Pridelenie (Attached)	posilnená jednotka	posilnená jednotka	posilnená jednotka	posilnená jednotka	podľa požiadavky posilnenej jednotky	posilnená jednotka	posilnená jednotka	Pridelenie, OPCON, TACON, GS, GSR, R, DS
OPCON/OPCOM	posilnená jednotka	posilnená jednotka	vysielajúca jednotka	posilnená jednotka	podľa požiadavky posilnenej jednotky	podľa požiadavky posilnenej a vysielaj. jednotky	posilnená jednotka	OPCON, TACON, GS, GSR, R, DS
TACON (1)	posilnená jednotka	posilnená jednotka	vysielajúca jednotka	posilnená jednotka	podľa požiadavky posilnenej jednotky	podľa požiadavky posilnenej a vysielaj. jednotky	posilnená jednotka	GS, GSR, R, DS
Predurčenie (Assigned)	vysielajúca jednotka	vysielajúca jednotka	vysielajúca jednotka	posilnená jednotka	podľa požiadavky vysielajúcej jednotky	podľa požiadavky vysielajúcej jednotky	posilnená jednotka	-
Priama podpora (DS)	vysielajúca jednotka	vysielajúca jednotka	vysielajúca jednotka	podporovaná jednotka	podporovaná jednotka	vysielajúca jednotka, podporovaná jednotka	podporovaná jednotka	Pozri (2)
Posilnenie	vysielajúca jednotka	vysielajúca jednotka	vysielajúca jednotka	posilnená jednotka	posilnená jednotka	vysielajúca jednotka, posilnená jednotka	posilnená jednotka, potom vysielajúca jednotka	-
Všeobecná podpora - posilnenie (GSR)	vysielajúca jednotka	vysielajúca jednotka	vysielajúca jednotka	vysielajúca jednotka	posilnená jednotka a podľa potreby aj vysielajúca jednotka	posilnená jednotka a ak je potrebné vysielajúca jednotka,	vysielajúca jednotka, potom posilnená jednotka	-
Všeobecná podpora (GS)	vysielajúca jednotka	vysielajúca jednotka	vysielajúca jednotka	vysielajúca jednotka	podľa potreby vysielajúcej jednotky	podľa potreby vysielajúcej jednotky	vysielajúca jednotka	-

Poznámka:

1. V rámci NATO, posilnená jednotka nemusí mať právomoc účelovo organizovať mnohonárodnú jednotku (TACON).
2. Velitelia jednotiek priamej podpory (DS) môžu ďalej určovať vzťahy podpory medzi ich podriadenými jednotkami a časťami podporovanej jednotky po koordinácii s veliteľom podporovanej jednotky.
3. Pre viac informácií pozri Doktrína PS OS SR, kapitola 5, Druhy velenia a riadenia (str. 76-77).

Úplné velenie (Full Command - FULLCOM) je neprenosná vojenská autorita a zodpovednosť nadriadeného vydávať rozkazy podriadeným. Zahŕňa všetky aspekty vojenských operácií a administratívy a existuje iba v rámci národnej štruktúry. Národy poskytujúce svoje sily do operácií NATO majú vždy FULLCOM nad týmito silami a nikdy ho neprenášajú na veliteľa určeného NATO (národné TP predstavujú FULLCOM).

Operačné velenie (Operational Command - OPCOM) je autorita udelená veliteľovi, ktorý má právomoc prideliť úlohu (mission), alebo úlohy (tasks) podriadeným veliteľom, nasadiť jednotky, pre-podriaďovať ich a ponechať si, alebo delegovať operačné a/alebo taktické riadenie v prípade potreby. Nezahŕňa v sebe zodpovednosť za administratívne a logistické riadenie.

Operačné riadenie (Operational Control - OPCON) je autorita delegovaná veliteľovi, ktorý má právomoc riadiť pridelené jednotky, takže veliteľ môže splniť špecifickú úlohu (mission), alebo úlohy (tasks), ktoré sú zvyčajne limitované funkčnosťou, časom, alebo priestorom; nasadiť pridelené jednotky a ponechať si, alebo delegovať taktické riadenie. Nezahŕňa autoritu vydať úlohu (samostatné použitie) časti pridelennej jednotky. Taktiež nezahŕňa v sebe zodpovednosť za administratívne a logistické riadenie.

Taktické riadenie (Tactical Control - TACON) je detailné a zvyčajne lokálne riadenie presunu a manévru potrebných na splnenie stanovenej úlohy (mission) a úloh (tasks). TACON je súčasťou OPCOM/OPCON, to znamená, že keď je delegované OPCON tak je zároveň delegované aj TACON.

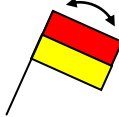

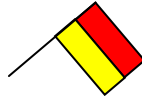

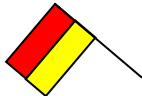
Administratívne riadenie (Administrative Control - ADMINCON) je riadenie, alebo vykonávanie autority nad podriadenými, alebo inými jednotkami týkajúce sa administratívnych záležitostí ako napríklad personálny manažment (vrátane právnej služby, vojenského súdnictva), zásobovania, služieb a ďalších záležitostí, ktoré nie sú zahrnuté v operačnej úlohe podriadených, alebo iných jednotiek. V rámci NATO je táto autorita zvyčajne zabezpečovaná národom poskytujúcim jednotku.

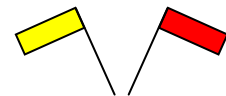

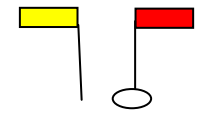
Logistické riadenie (Logistic Control - LOGCON) je autorita udelená veliteľovi určeného NATO nad pridelenými jednotkami logistiky a organizáciami v spoločnom (joint) priestore operácie (JOA), vrátane národného podporného prvku (NSE), ktorá ho oprávňuje synchronizovať, prioritizovať a integrovať logistické funkcie a činnosti na splnenie spoločnej (joint) úlohy (mission). Neposkytuje autoritu nad národnými zdrojmi, ktoré sú v NSE, ak to nie je súčasťou transferu autority (TOA – Transfer of Authority), alebo v súlade s Princípami a smernicami NATO pre logistiku.

Pridelenie (Attached) je poskytnutie jednotky, alebo personálu do štruktúry inej jednotky, alebo organizácie, pričom toto podriadenie je dočasné. Podlieha limitom určeným v Rozkaze o pridelení (Attachment Order). Veliteľ jednotky, ktorý dostáva pridelenú jednotku získava rovnakú úroveň velenia a riadenia nad pridelenou jednotkou ako nad organickou jednotkou. Zodpovednosť za premiestňovanie a povyšovanie prideleného personálu (alebo personálu v pridelennej jednotke) zostáva naďalej v organickej jednotke. I keď jednotlivci môžu byť pridelení pre službu vo veliteľstve alebo jednotke NATO, národné jednotky však zvyčajne nie sú pridelené (attached) zoskupeniam NATO.

Priama podpora (Direct Support) je podpora poskytovaná jednotkou, ktorá nie je pridelená (attached), alebo nie je pod velením podporovanej jednotky, ale je povinná poskytnúť podporu podľa priorit podporovanej jednotky. Podporujúci veliteľ je veliteľ, ktorý poskytuje podporovanému veliteľovi svoje sily alebo inú podporu a zodpovedá za vytvorenie podporného plánu.

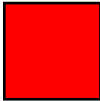
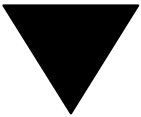
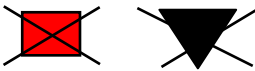
VAROVNÉ SIGNÁLY OS SR

Druh signálu	Spôsob vyhlásenia				
	AKUSTICKY	RÁDIOVOU STANICOU	VRECKOVÝM ELEKTRICKÝM LAMPÁŠOM	ZÁSTAVKAMI	RUKAMI
RADIAČNÉ A CHEMICKÉ NEBEZPEČENSTVO	Slovami: „ <i>Radiačné a chemické nebezpečenstvo</i> “	222	Červenou farbou 2 bodky, čiarka minimálne počas 2 min. Vysiela sa opakovane. 	Pravú ruku vzpažiť nad hlavu a mávať zo strany na stranu 	Vzpažiť skrčmo a spojiť dlane nad hlavou
VZDUŠNÝ POPLACH	Slovami: „ <i>Vzdušný poplach</i> “ Opakovane prerušovaný krátky tón klaksónu, alebo kolísavý tón sirény po dobu 2 min.	333	Zelenou farbou bodky minimálne počas 2 min. Vysiela sa opakovane. 	Ruky upažiť a pohybovať nimi hore a dolu 	Ruky upažiť pohybovať nimi hore a dolu
CHEMICKÝ POPLACH	Slovami: „ <i>Chemický poplach</i> “ Údery na gong alebo koľajnicu počas minimálne 2 min.	444	Modrou farbou bodky minimálne počas 2 min . Vyhlasuje sa opakovane. 	Pravú ruku vzpažiť a držať bez pohybu pod uhlom 45° vpravo 	Po nasadení masky zdvihnúť pravú ruku
RADIAČNÝ POPLACH	Slovami: „ <i>Radiačný poplach</i> “ Prerušovaný dlhý tón klaksónu počas 2 min.	555	Červenou farbou bodky minimálne počas 2 min. Vyhlasuje sa opakovane. 	Ľavú ruku vzpažiť a držať bez pohybu pod uhlom 45° vľavo 	Maskou v pravej ruke mávať nad hlavou zo strany na stranu

Druh signálu	Spôsob vyhlásenia				
	AKUSTICKY	RÁDIO-STANI-COU	VRECKOVÝM ELEKTRICKÝM LAMPÁŠOM	ZÁSTAVKAMI	RUKAMI
BOJOVÝ POPLACH	Slovami: „Bojový poplach“	777	Modrou farbou stáleho svitu mávanie zo strany na stranu nad hlavou minimálne počas 2 min. Vysiela sa opakovane. 	Ruky vzpažiť a držať ich bez pohybu 	Ruky vzpažiť a držať ich bez pohybu
POŽIARNY POPLACH	Slovom: „Hori“	888			Čiapkou v pravej ruke mávať nad hlavou zo strany na stranu
KONIEC POPLACHU	Slovami: „Koniec (druh) poplachu“	999	Modrou farbou stáleho svitu minimálne počas 5 min. 	Ruku so žltou zástavkou vzpažiť a červenou zástavkou krúžiť pred telom 	Ľavú ruku vzpažiť, pravou rukou krúžiť pred telom
	Stály tón klaksónu (sirény) počas 2 min.				

- Poznámky:**
- 1) Prerušovaný krátky tón klaksónu: zvuk klaksónu maximálne 1 sekundu so sekundovou prestávkou.
  - 2) Prerušovaný dlhý tón klaksónu: zvuk klaksónu 2 až 3 sekundy so sekundovou prestávkou.
  - 3) Pri vyhlasovaní signálu pomocou vrečkového elektrického lampáša sa jednotlivé signalizačné znaky (bodka a čiarka) realizujú takto:
    - bodka : svetlo – maximálne 1s, prestávka 1 s
    - čiarka: svetlo – 2 až 3 s, prestávka 1 s.
  - 4) Pri vyhlasovaní signálu zástavkami je červená zástavka v pravej ruke alebo nad žltou, žltá zástavka je v ľavej ruke.

VAROVNÉ SIGNÁLY   NATO

Druh nebezpečenstva	Zvukový poplašný signál	Vizuálny výstražný signál	Opatrenie
Bezprostredne hroziaci letecký útok	<ul style="list-style-type: none"> - neprerušovaný kolísavý tón sirény po dobu 1 minúty, - prerušovaný tón klaksónu alebo píšťalky v pomere 3 : 1 (3 s trúbiť, 1 s netrúbiť) - hlasom : “Air Attack!” [ée etak] (Vzdušný poplach!) 	 červený štvorec	<ul style="list-style-type: none"> - upraviť prostriedky na individuálnu ochranu do pohotovostnej polohy, preveriť funkčnosť filtro-ventilačného zariadenia v úkrytoch a technike, - uviesť vyčlenené sily protivzdušnej ochrany do príslušného stupňa pohotovosti, - pokiaľ to dovoľí bojová úloha, vylepšiť maskovanie, schovať sa do úkrytu alebo techniky.
Bezprostredný príchod alebo prítomnosť chemických alebo biologických látok alebo rádiologického nebezpečenstva ako následok použitia ZHN alebo úniku nebezpečných priemyselných látok	<ul style="list-style-type: none"> - prerušovaný kolísavý tón sirény, - prerušovaný tón klaksónu alebo údery na koľajnicu v pomere 1 : 1, - hlasom : “Gas, gas, gas !” [gas] (Plyn!) - hlasom : “Fallout, fallout, fallout!” [Fólaut] (Rádioaktívny spád!) 	 čierny trojuholník	<ul style="list-style-type: none"> - upraviť prostriedky na individuálnu ochranu do ochrannej polohy, - zapnúť filtroventilačné zariadenie, ak je týmto úkryt alebo technika vybavená.
Koniec poplachu	<ul style="list-style-type: none"> - stály tón sirény, klaksónu alebo píšťalky po dobu 1 minúty, - hlasom : “All clear!” [Ol klír] (Všetko čisté!) 	 Odstrániť príslušné varovné signály	<ul style="list-style-type: none"> - prostriedky na individuálnu ochranu sa odkladajú až po negatívnej kontrole prítomnosti TCHL, BioL alebo v prípade kontaminácie RaL na rozkaz nadriadeného.

- POZNÁMKY:**
1. .Pokiaľ je jednotka vybavená automatickými signalizátormi, môžu byť automatické poplachy pri včasnom a rýchlom odhalení biologických a chemických látok a radiačného nebezpečenstva doplnkom k hore spomenutým spôsobom.
  2. Môžu sa použiť špeciálne zvukovo - vizuálne pyrotechnické signály, vytvárajúce piskľavý zvuk a žlté - červené - žlté zobrazenie svetla. Kombinácia farieb by mala byť vytvorená podľa možnosti súčasne (nie jednotkami OS SR!).
  3. Nosenie prostriedkov na ochranu dýchacích ciest pri rádiologickom nebezpečenstve záleží na rozhodnutí príslušného veliteľa.

Úvod	3
1. Organizácia miest velenia	5
2. Hlavné miesto velenia	5
3. Záložné miesto velenia	6
4. Taktické miesto velenia	7
5. Požiadavky na miesta velenia	7
6. Rozmiestnenie a vybavenie miest velenia	9
7. Premiestňovanie a rozvinovanie miest velenia	10
8. Ochrana a obrana miest velenia	12
9. Organizácia spojenia a utajeného velenia	13
10. Dozorná služba na miestach velenia	14
11. Označovanie veliteľstiev a zariadení	15

PRÍLOHY

1. – Rozmiestnenie miest velenia brigády	17
2. – Rozmiestnenie miest velenia práporu	18
3. – Schéma spojenia na miestach velenia brigády	19
4. – Schéma spojenia na miestach velenia práporu	20
5. – Rozdelenie pracovísk na HMV brigády/práporu pri plánovaní operácie	21
6. – Rozdelenie osôb na HMV brigády pri plánovaní operácie	22
7. – Rozdelenie osôb na miestach velenia brigády pri riadení operácie	23
8. – Rozdelenie osôb na miestach velenia práporu pri riadení operácie	24
9. – Schéma rozmiestnenia zložiek na HMV brigády	25
10. – Schéma rozmiestnenia zložiek na HMV brigády	26
11. – Schéma rozmiestnenia zložiek na HMV práporu	27
12. – Vzťahy velenia a podpory	28
13. – Varovné signály pre OS SR	30
14. – Varovné signály NATO	32

Zodpovedný funkcionár: plk. Ing. Ivan PACH

Redaktor: npor. Mgr. Stanislav KUKURA

Vypracoval: npor. Mgr. Stanislav KUKURA
Ing. Lubomír VALEK

Formálna úprava: Odbor tvorby doktrín, štandardov a predpisov
VePS OS SR

Tlač: 5.kartoreprodukčná základňa Nemšová

Služobná pomôcka pridelená podľa rozdeľovníka